

Водунавка из-лази сваке Сутбоге у вече, и кошта за пелу годину 5 фр. ср. за полу 2 ф. 30 кр., на три месеца 1 ф. 15 кр. безъ поштарине съ поштариномъ 1 ф. више.

Предброити се може кодъ сваке ц. к. поште. Изъ внутрениости Србие нека изводе у плаћенимъ писмама съ новцима на књиџару Госп. В. Валоџића обратити се.

Србскій Царь Стѣпане,
или:
Смрть Душанова.

Дела књижевность наша добыла е, као што е у прошломъ брою Подунавке явлѣно, едну припову у епопеи: „Србскій Царь Стѣпане“ опева-ной у духу простонародне наше поезіе, меромъ негостопнонъ. Главнѣи е чинъ у овой поезіи: полазакъ Душановъ на Цариградъ и смрть њгова. Да бы читаоце листа овогъ са овимъ новимъ появомъ у књижевности нашей изближе упознали, изложиѣмо главнѣи прте њгове у изводу.

Почетакъ, кои е уедно и уводъ главномъ певаню, описуе намъ лепу градину украй двора царевога, красотама цветне природе богато окићену, и по њойзи дивне стазе „надкривене ладомъ одъ лимуна“ „подсаћене руменомъ ружиномъ.“ Ветаръ дува са Шаре планине а сунце се крозь лишће краде

„Те погледа води у езеро
Кадъ царъ съ господъ край езера шеће,
Да сагледа ђерданъ на царицы
И бѣло исподъ перя лице,
Цар-Стѣпану пуце подъ грѣпомъ
У ком' гору три камена драга,
Међ' њнимъ обликъ Светителя Саве
Диванъ споменъ лозе Неманића.“ —

Овуда се и сада царъ са царицомъ шеће, али „сѣтанъ невесео!“ Бригомъ њговомъ заплашена царица, моли га, да ѳой каже: коя е то голема неволя те е тако брижанъ и невесео, кодъ то-лике силе и славе њгове? Поминѣ му задушби-не, славу праотаца њговихъ и славу њгову:

„Све са тебе сретно и весело,
Самъ ты еданъ црне бриге бривешъ,
Самъ ты еданъ тужанъ и неволянъ:
Казуй, царе, какве су неволѣ?“

Царъ ожалошћенъ тугомъ и раздраганъ любви њномъ:

„Одъ милости сузу испустіо,
Те с' низъ лице у крѳоце сниза
Кано бисеръ низъ бѣлу свиду,
Жао цару свое миле любе,
А њойзи е чедо подъ срдащемъ:

Како ће ѳой бриге казивати
И страхоту што е науміо?
Па се царе на зоръ осмѣнуо,
Своіой любви тихо беседіо:
„Небой ми се, мое жарко сунце!
Я неймамъ никакве неволѣ,
Нит' се боимъ икога до Бога,
А онъ ме е обдаріо лепо,
И менека сваку срећу дао,
Онъ менека, я народу своему,
Те с' у моіой србской царици,
На землицы диванъ рай сздао:
Али царъ самъ, те се брижуг' морагъ!
Валя добру болѣ приновити,
Валя добро землицы очувати
И по смрти млађемъ оставити.“

Довде почетакъ. Одавде настае главна песма. Царъ слави крсно име свое, светогъ Аранѣла, и позива сву господу на славу, али не као до-сада, већ: „С' собомъ силу да поведу войску.“ Войводе долазе и войска за њима „Све Косово полѣ притиснула.“ Царъ имъ части оправля, „по-найвише винца руменого.“ Ту се описуе про-славлянѣ у войсцы и у двору цареву верно на-оружанимъ обичаима, господа су за златнимъ столовима порећана, као што ихъ обично на-родъ ређа:

„Само нема Кралѣвића Марка,
Одлећао юнакъ по земляма,
Те онъ пише цареве градове
Да су цару землѣ на препису.“

Усредъ части и веселогъ разговора, царъ уни-ма златанъ пѣаръ вина и наздравивши гостима, правда се, што мора „прекнути збора господ-скога, па завршит' заповешћу царскомъ,“ ербо е вели: „Преча земля, него господштина!“ Садъ имъ почне царъ набраяти, каква добра има ца-ревина њгова:

„Што е пукла међ' три мора снѣя,
Кано море сред' бѣла свѣта;“

какве се државе, градови и войводе у њой на-лазе; казуе околне прѣятельске државе съ коима у любви живи; па онда прѣлази на Цариградъ и овако описуе красоту њгову:

„На два мора поносито сѣди,
Те га ладе, умиваю лепо,
Дика му е што с' у њи огледа:
А камо ли да с' њихъ заповеда!“

А за свету Софію, „Чудо одъ свѣта,“ овако царъ далѣ говори:

„Нит' се може писат' ни казиват',
Ни смислити, ол' у санакъ снити!
Што с' небеске сићане звездиче,
Све нека се прометну у сунца,
Па у едно оките сунашце:
И оно бы стазу оставило,
Трипутъ бы се мору снлазило,
Трипутъ свое умивало лице,
А по трипутъ небу подизало,
Надъ Совіомъ боравило б' прквомъ
До божѣга суђенога данка!“

После казуе, како се у њой налазе „Превели-ка ришѣанска знаменя:“

„Едно круна цара Костадина,
Друго крсти царице Елена,
Треће штака Неманића Саве,
И одежда светого Јована;“

Па онда овако о Цариграду завршуе:

„Ал' му залудъ свеколико благо,
Залудъ њѣму мора поносита,
Залуду му ключи одъ свѣта“

„Кадъ у грешне допао е руке,
Грешне руке, Грка невѣрника,
Што е божій законъ погазіо,
Свету вѣру цара Костадина,
А у тешко пао сагрешенъ,
Те намъ спрема големе новолѣ:
Да претвори землю у тамшину,
А юнаке у сужие робове,
Свештенике у божѣ просяке!
Ев' дозива вѣру некрштѣну,
Одъ Озіе, преко мора Турке,
Да имъ преда града Цариграда,
И у њѣму ключе одъ свѣта.“

„Ну почуйте, ђецо моя драга!
Вѣра зове, а я заповедамъ:
Да г' у наше приватимо руке,
Да недамо велика знаменя,
Безъ коино бит' неможе царство,
Нит' се славит' вѣра православна!“ —

Тако царъ. Войводе распалѣне беседомъ цар-вомъ, а готове слушати заповести њгове, пла-нуше гѣвомъ:

„Кадъ то зачу господа ришѣанска,
Усклѣше срца у прсима,
Запали се пламенъ на образу,
Посѣваше очи у юнака
Исподъ они' густіехъ обрва,

Како мунѣ изъ мрка облака!
Тресну рука мачу по балчаку,
Голи мачи до пола излећу,
Сама с' рјечъ езику окида:
„Недай, царе, сви нек' изгине!
Болѣ намъ е поносити главе,
Него л' живѣт' свѣту на срамоту!“

Па се јаки коња доватаю,
Одећаше войсци у Косово.“
(Свршиће се.)

Догађаји у Паризу.

(Истинито.)

Ноћу, између седамнаестогъ и осамнаестогъ Септембра 1819. године, чуе се у сокаку „три брата“ у Паризу, и то близу гостинице истогъ имена, која е у томъ сокаку, тако страшно јукъ, да е све живо изъ оближњи кућа поћипало, и онако шта е које на себи имало, па и изъ кревета устало, на пенџеръ, а много и на сокакъ потрчало, да види какво е то тако страшно јуканѣ. Кои су у први ма' са ноћномъ патроломъ онамо на место стигли, нађу човека едного, свогъ увалиногъ у крви, око кога е устало другиј еданъ у највећемъ стра'у и забуни. На истраживанѣ, питањ и сѣ коима се на овога са своју страна наваливало, не онъ испочетка ништа одговарао, а после е нешто неразборито и врло замршено говорио. „На нѣга и знанца нѣговогъ Алфреда Готѣ, сѣ коимъ е ишао сѣ некогъ веселѣ одъ едне куће,“ тако е приповедао онај застайкујући и мутајући, „напао е некакавъ преобученъ и савъ умотанъ човекъ, онде у помрчини на сокаку, и онај е, као што се види, прободенъ у прси. Шта е онога нападача на то навело, онъ то незна,“ прилодао е онај, „нит' може докучити, ерѣ е Алхредѣ Готѣ една добричина човекъ, кои никоме на свету не кадъ што навлобио ни натрунио. Ту мора бити каква несрећна превара и да се онај, кои е то учинио, не добро разумео!“ говорио е онъ плачући, а овамо е лекара, кои е по'итио, са склопљенимъ рукама јучући молио: „О брже 'одити, господине, помозите јошъ докъ се може!“

Пожалјавајући неколико людји, дигли су были и узправо држали крвавогъ оногъ човека, по коме се видило, да е јошъ живъ, али ништа о себи не знао нити е собомъ мицати могао, кога кадъ е лекаръ прегледао и рану му свезао па га метну на една сѣ најближе страже донешена носила, онда истый лекаръ мане замишљѣно главомъ и полако погунѣори тужне ове речи: „доче е!“

Кадъ дигну носила, да ранѣногъ носе у шпиталъ, а другиј нѣговъ пође да иде за њимъ, изиђе предъ нѣга некј одъ већи полицайни званичника, сѣ тимъ умеренимъ, али озбиљно изговоренимъ зактеванѣмъ, да онъ за њимъ иде до најближе страже, да и даѣ покаже и објасни, како се тай тако заплетенъ случај догодіо.

Онај, коме е то говорено, и кои е више пута, ма да га нико не ни пытао, за себе казаво да е онъ грофъ Лукнеръ, с' почетка се за-

безекне, што е онај званичникъ то зактео и као да е 'тео почети томе противити се. Но кадъ се мало промислио, дође му вальда друго што на паметь, ерѣ сѣ рече: „Ја самъ покорањ кудгодъ обѣте са-многъ, господине мой,“ пође за полицайомъ, кои, кадъ нареди, да еданъ одъ нѣговы млађи догодъ несване чува оно место, на коме е оно крвно дело учинѣно, оде оданде са своимъ апсеникомъ.

На првој стражи искаже истый све оно што смо већ чули, на протоколу, што е, да-богме, слабо осветлило оно ужасно дело, нити е уклонило оно покривало, коимъ е оно покривено и закљонѣно было. Кадъ е запитанъ о узаконѣно своје личности, чудный овај странацъ покаже, да то не може нит' пма чимъ доказати. Не имао ни обявљенія ни билета пребываня, него е место њи имао врло велику суму новаца у енглескимъ банкама и путный листъ за границу, кои е изваћенъ на име Миячинскји, и, што е редко было видити, прилично се подудараво сѣ њиме личный описъ онога.

Кадъ е запитанъ нашто су му те ствари и одкудъ му оне, одговорио е, да иј е добыо одъ Готѣ на причуванѣ, а у осталомъ ништа друго не може о њима показати. Колико е то само већ было у подозрениу, толико е већма быо мачъ еданъ, кои е онај на месту убилственогъ нападаня заоставшиј стражаръ, кадъ се разсвануло нашао, и предао ономе судји, кои е стваръ ту испитивао. Мачъ овај, кои се сасвимъ подудараво са раномъ ономъ, одъ које е Алфредѣ Готѣ умрѣо јошъ оне исте ноћи, кадъ е убоденъ, не само да е имао на себи грофовску круну и грѣбъ лукнерове породице, него е грофъ такође признао, да е онъ нѣговъ.

Већ и збогъ самогъ оногъ првогъ по околностима подозрениа, нађено е да е нужно, да се онъ причува, а садъ опетъ не остало ни најманѣ сумиѣ, него да се онъ озбиљомъ башъ узме подъ строгъ затворъ. Ако и есте онъ доста и често доказивао да е правъ у томе послу, сва е прилика опетъ зато на нѣга то набацала тако, да не могао никако башъ бити одпуштѣнъ. Морао се дакле и на то склонити, да се парница сѣ њиме поведе.

Известія о нѣму набављѣна была су врло неповољна. Емилъ грофъ одъ Лукнеръ не имаво за-собомъ башъ поштене гласове. Порекломъ одъ оногъ несрећногъ ђенерала, кои е у првој револуцији (побуни) французской на шафоту поћинуо, младъ јошъ, пропастиномъ болешћу некомъ по отцу и матери рано сиротанъ оставши, ода се прилично распуштеномъ и раскалашномъ живљѣно. Сѣ доста женскиња быо се свезао, много е пута излазио на двобой и у друге, чести тичуће се послове уплетао се, које му не башъ све лепо доликовало; сигре и обкладе више су га пута упропаћавале, у дугове заплетенъ и то почесто, милошћу неке своје тетке одъ материне стране, избављанъ е одъ срамне пропасти, па и садъ, као што се доказивало, на'одио се у врло тескобинимъ и неповољнимъ околностима.

Морамо додуше одобрити, да е онъ быо

врло умиљатъ, одрешитъ, и срдце човечије на своју страну привлачећъ. Онда у оно време было му е башъ пуне двадесетъ и четири године, а у тимъ е годинама изгледао высокъ, витакъ, налицканъ и право изгледајући помодаръ, коме су коченѣ и аристократичный изгледъ врло са стране были. Руке и ноге особито е имао лепе и мале: лице нѣгово, ако е и было нешто мало бледо и сбабано, опетъ е зато изгледало привлачеће и обичнявајуће својомъ нѣжношћу одъ бистрогъ ума, кога высокотежећий духъ и слободна воля, и самимъ онимъ нацртаима упечатити обичай имао, кои другчије раскалашнимъ проу'яњѣмъ младости, нѣжнју лепоту и блажју умиљатость исты сбришу.

Кадъ у бледо-плаве, велике, из'окола по-нешто црвене, обично уморне и ноћу несклапајуће се, но опетъ зато чисте, отворене и пуне незлобја изгледајуће очи грофа Лукнера погледимо, кадъ нѣговъ немаранъ и нешто мало загушльивъ, али опетъ зато умиљато и топло звечећи гласъ чуемо, нѣга нешто ватрено, али свагда отворено смешити се видимо, нѣгово слободно, велико смећомъ косомъ попало чело, у нѣгова прелепа, ђаволасто прорезана уста са развлачѣнѣмъ, које е и безбрижно и презируће, понајвише пакъ добровольно изгледало, погледимо: онда и ако намъ се неће ад' некако дође намъ овај изговоръ: овај човекъ не може бити тако подлый лоповъ и убилацъ, као што се потврђуе ту кодъ суда. Кадъ пакъ разлаганя и послѣднице тога истогъ суда чуемо, онда намъ се кривица грофа Лукнера тако доказуе, тако јасна види, да не можемо тамо-овамо, него башъ да морамо држати, да е онъ извршио оно стра'овито дело.

Алфредѣ Готѣ, кои е на чудну руку тако поћинуо, као што су доказивала сва сведочанства и набављѣна истраживаня, быо е са сваке стране честитъ, улюданъ и поштѣнъ човекъ, кои е, ако ћемо то тако да узмемо, само ту едну слабостъ имао, што е грофа Емила одъ Лукнеръ сасвимъ слепо любіо. Онъ се сѣ њиме познао пре неколико година у Ници и одъ то доба свуда и у свако време владао се сѣ њиме као са своимъ рођенимъ братомъ, новаца му доста пута позаимљивао и друге такѣ услуге чинио, и то су све ствари, које е обтуженый одъ речи до речи признао и за њи е најискрениу благодарностъ у срдцу своје непрестано јошъ осећао. Онъ е быо синъ некогъ одъ маниѣ рукоделаца, кога е овај родіо сѣ некомъ праломъ, која е наскоро по порођаю умрла. Отацъ, кои испочетка не признавао, да е дете то нѣгово, после смрти материне прими се опетъ зато нѣга, сѣ мукомъ га одрани и да га на трговину, у којој се младый тай човекъ каснѣ тако вртанъ и срећно употребљивъ покаже, да е после десетъ година постао ортакомъ у трговини и тако се помогао и обогатио, да е могао лепо уживљѣнѣ давати своје отцу и [целой породици, коју е овај имао, кадъ се оженио по другий путъ.

Да е такогъ човека, кадъ га е нагла и испотае смртъ наша, двапутъ и трипутъ већма светива жалила, и само се по себи разуме, па

тигъ вѣща, што ћемо овде напоменути, што се онда, кадъ се прегледано онога тело, показала една околностъ, или да болѣ кажемо, стварь неба, коя е и нѣга и смрът ѣгову юшт чуднѣ и необичнѣ замршавала. Наћена е то естъ у недрима умрлога на танкомъ златномъ ланчићу пола едногъ прстена, кои е ямачно нешто значіо на се нѣ могло дознати шта, еръ отаць нѣ о томе ништа знао, а грофъ Лукнеръ себао се само, да е одъ покойника слушао, да е прстенъ тай одъ нѣгове матере, да му га е добра женска нека чакъ после смрти материне, заедно са некомъ педульницомъ дала, коя ће му по-времену важно нешто показати моћи.

Како се пакъ ни педуля ни она знаница материна нису могли наћи, то цела та стварь остане у тами, и на грофу Лукнеру и после тога, као што е и пре была, остане сумня.

И по себи се разуме, да су узъ друге сведоке, сведочанства ради позивани и они, што су на весело ономъ были, съ кога е Алфредъ Готъ ишао са грофомъ Лукнеромъ и у путу погинуо. Сви, а особито еданъ Талиянаць, Кнезь одъ Беневента, осведочени су были, да е окривлѣный невинъ, и гледали су, колико су годъ могли, да скину съ нѣга ту сумню. Валили су нѣгово добро срдце, нѣговъ особитый карактеръ, некористолюбіе, а особито су напоминяли, да онъ негине толико за новцемъ.

„Приятель овай, грофъ Лукнеръ,“ ясно е говоріо онай Талиянаць што е споменутъ, кадъ су га на протоколъ узимали, „нѣ никако учиніо то преступлѣнь, кое е на нѣга набачено. Ако и есте истина да е онъ задуженъ, па и садъ се башъ у неповольнимъ околностима на’оди, ал’ онъ врло добро зна, да смо я и сви нѣгови знанци готови нѣга изъ ове, као и изъ сваке друге неволѣ избавити, а да немора онъ тражити, да се помогне тако непоштенимъ деломъ и тако до новца дође.“

Но преко свега тог’ тако усрдногъ правданя, морао е дабогме и Кнезь одъ Беневента овако исто као и остали они, кои су съ грофомъ Емиломъ Лукнеромъ на части и весело были, признати, да су мачъ овай, коимъ е убилство учинѣно, онай данъ башъ, кадъ е злочинство учинѣно, видели у обтуженога. Нарѣђено е те су се у грофа Лукнера обиталиште искупили да иду на веселѣ, па томъ приликомъ видели су сви, кои су онде были, да е оружѣ оно на своѣмъ обичномъ месту, и грофъ Лукнеръ такође призна, да е оно видіо; ко га е и како оданде однео, изговарао се онъ да незна.

Обтуженый и Алфредъ Готъ заедно су и то први одъ своіо отишли съ веселя, сви пакъ остали были су онамо до-годъ нѣ свануло. Само е Кнезь одъ Беневента, за мало само време, докъ су онако заедно были, на страну отишао био, али и то нужде ради, чега ради е морао отићи доле у авлію, одкудъ се, као што и гостилникъ и неке нѣгове слуге засведочаваю, за мало време вратио и дошао своме друштву,

Ту се дакле нѣ имало за што посумняти. Сви они, кои су заедно были, могли су и мо-

рали узети быти као пріятели оногъ убіенога. Никого онъ нѣ увредіо, нити оштетіо, никоме одъ целогъ оногъ друштва смрът ѣгова нѣ могла помоћ какву донети. Само онай кога е мачъ био, кои е самъ са Готфомъ кући ишао, дуговао е убіеноме у новцу и повелику суму одъ тога имао е уз-а-се, па е могао интересъ какавъ имати нагломъ смрътѣ свога пріятели.

Судія у тужби то е особито напоменуо, да е то необично, како ни еданъ одъ остали пріятели Готфови нѣ знао за оне новце, кое е онъ грофу Лукнеру дао на причуванѣ, вели, а и путный листъ онай пао е врло у очи, кои е окривлѣный имао кодъ себе и поради кога се, преко свега явно чинѣногъ позива, нико пріявлю нѣ, него се юшт по нѣму познавало да е лажливъ и обманливъ, еръ подписи званични и виза посланика нису были прави, но лажни.

Грофъ Лукнеръ нѣ на то ништа одговоріо, него само да онъ ништа више неможе казати о тимъ стварма.

„Готъ му е,“ потврђивао е онъ, „путный листъ и банкноте дао съ томъ приметбомъ, да ће му дощѣе казати, шта ће съ тимъ стварма да чини. Чини ми се,“ рече онъ томъ приликомъ, „као да е Готъ споменуо нешто име Кнеза одъ Беневента, али то незнамъ башъ зацело. Био самъ уморанъ и ломанъ одъ веселя, и нѣ ми глава башъ чиста была, тако нѣ никакво чуда дакле, ако будемъ то само пречуо.“

„Тай е случай, жали боже, могао и быти,“ одговоріо е кнезь одъ Беневента, кадъ е позвать да одговори на оно, потврђујући међутимъ: „да онъ ни о новцима ни о пасошу што зна.“

Одъ свега друштва грофа Лукнера, овай се талианскій Кнезь найвѣща био упео, да бы како-годъ кривлѣнога курталисао. Где годъ е дошао, онога е ’валіо и одъ свег’ срдца башъ устао е око онога, што бы набачену кривлицу на кою было руку ослабити могло. Онъ е у прилики той казао: „да небы грофъ Лукнеръ тако лако остао и задржао се кодъ Готфа, да га е онъ убіо. Па и то се некако чудно види, што е мачъ нѣговъ, ако е онъ заисто оно дело учиніо, на читавъ пушкетомъ одъ нѣга далеко наћенъ.“

„Све то,“ одговори судія, „ни найманѣ небобара кривлицу. Грофъ е по свой прилици найпре почео бегати, па се зато само вратио убіеноме, што е мачъ свой изгубіо, кои е ’тео тражити, но у томъ се светъ искупіо а онъ онда нѣ имао куда. Треба узети на умъ оно, како се грофъ Лукнеръ нашао у запари и како е оклевао, кадъ су га ’тели затворити, као што е то полицейный званичникъ по дужности своіой овамо явіо. Кадъ бы у окривлѣногъ чиста савѣсть была, што бы се онъ плашіо и бояо затвора?“

„Доста има коѣшта, што противу мене сведочи,“ одговоріо е грофъ Лукнеръ на протоколу, „и по свези своіо околностій, као што се овде предъ очи ставляю, я сасвимъ на-чисто видимъ, да ми валя признати, да самъ кривъ. Често ми се чини да е тако све погођено и уде-

шено, да дођемъ у искушенѣ и целой противу мене изьявлююй се кривци за-право дамъ. Господинъ судія рече, да самъ я у првый ма’ почео бегати, па у томъ бежаню да самъ мачъ изгубіо. Наводъ тай, као што морамъ признати, прилично се подудара. Еръ кадъ самъ видіо, да е пріятель мой изненада нападнуть нисамъ могао мислити, да ће онъ смрътну рану добыти. Прво е было што ми е пало на умъ, да злочинца, кои е одма побегао уватимъ, и задржимъ, како бы га суду и казни предао. Съ томъ намеромъ потрчао самъ за онимъ нитковомъ, и то што е чулно, одприлике башъ донде, где веле, да е мачъ наћенъ. Да я немамъ обичай нѣга носити уз-а-се само кадъ куда путуемъ, и да се нѣ крвь по нѣму познавала, я бы готово онда признао, да самъ га изгубіо онда кадъ самъ у еданъ ма’ застао у трчаню. Видѣћи да за-луду трчимъ а овамо тужно јукаѣ пріятели мога чујући, вратимъ се натрагъ. Кадъ самъ дошао нѣму, наћемъ га где е савъ крвавъ пао и ништа о себи незна, мало затимъ стрчи се и искупи око насъ радозналый светъ. Да самъ се забезекнуо и препао, кадъ е полицейный званичникъ дошао, да ми неда ићи за моимъ несрећнимъ пріятелима, то нит’ могу нит’ ошу порицати. Забринуо самъ се, да се неће наћи ко ће око нѣга свесрдо устаети, и чини ми се да самъ о томе до прве страже и говоріо нешто оное што ме е пратио, ал’ опетъ немогу утврдо казати, еръ морамъ признати, да ме е догађай онай, после онакогъ весело проведеногъ вечера, сасвимъ бы збуніо.“

Полицейный онай званичникъ кадъ е позвать, да то посведочи, изговарао се, да се неможе сетити, да му е грофъ о томе исто говоріо, но само е сведчіо: да се грофъ онда био уплашіо и снуждіо.

Овай и остали такви међуслучаѣви, стварь ову нису могли дакле изменити, и пошто е парница скоро петнаестъ дана траяла, пресуда е изречена, да е затвореный кривъ, и тако е осуђенъ на вечито заточеніе на галияма.

Кадъ е пресуда ова прочитана грофу Лукнеру, тога е яко у срце дирнуло. Блѣдъ и люѣи сузе, дигао е руку горе и клео се говорећи:

„Я нисамъ кривъ, найвышемъ судиѣ небескомъ то е познато. Што се тиче пакъ моѣ судія, я се на нѣи нелютимъ. Они су по дужности и по савести чинили. Богъ нека имъ опрости. Онъ ме е ошинуо своіомъ камдіомъ. Онъ ме зато садъ казни, што самъ младость свою провео у нераднѣи и раскалашности. Да самъ се я спрамъ гласа и уваженя мога имена, за чистоћу владаня болѣ освртао, онда бы се манѣ данасъ склоности показало, да се на мене тако опака сумня небаци. Моѣ одпређашный животъ устао е противу мене. Морамъ се склонити и трпити.“

Нѣгова лепота, племенито држанѣ и живѣ, ясанъ гласъ, коимъ е онъ ово каюће се признанѣ у суду изговоріо, све е готово, кои су онде были, на нѣгову страну привукло. И кои су найтврђегъ срца были, жалили су га; женске су крозь плачь едале, а између нѣи особито една, коя е свакій путь у суду была, кадъ годъ

е грофъ Лукнеръ испытыванъ, и све в у овога гледала.

А господична ова, о којој се по свој ва-роши готово говорило, шта она обтуженогъ онако пожалыва, и у коју су сви готово гледали у последној овој седници, была в единица кѣи познатогъ бонапартичногъ ђенерала Лэгранжа, бароница Стефанія, коју в позната нека породица позвала, те в са истомъ отишла у судъ чимъ в прва седница была, па в одма у себи осетила жестоку страсть за тимъ тако страшно окривљенимъ.

Одма после прве седнице писала в она Емилу Лукнеру али тако да се незна ко му пише, и явила му, како в она сасвимъ на-чисто уверена о његовој невиности, и за-цело се нада да ће онъ быти оправданъ. После треће, четврте и пете седнице свакиј путь га в о томе уверавала, у чему кадъ се преварила, то в за срце уело. Сва уморана одъ суза, изиђе изъ суднице, да одма онај часъ иде са Емиломъ у за-творъ.

Грофъ Лукнеръ ни в никога видю, па се зачуди, кадъ види, да са онима, кои су му као жалећи га пріятели по'итили, такође и неку непознату женску са одличнимъ изгледомъ и сполашношћу, коя га замоли, да неколико речи съ њиме на-само проговори.

Кадъ се званици и пріятели онога са уверавајућимъ сажаленѣмъ разиђу, онда покаже ова женска, да му в она писала она писма безъ подписа, уверавајући га узъ то, да преко свега тога што в судъ нашао да в онъ кривъ, она веруе, да в онъ правъ, па да в готова съ њиме заедно ићи у Брестъ, да му онамо колико може олакшава стра'овиту његову срећу и чека онај данъ, у кои ће се кадъ было скинути морати съ њѣга та теретно набачена кривица.

Можемо и сами мислити, како су яко у срдце дирнуде грофа Лукнера ове речи и влада-нѣ те женске, и како в онъ ни одъ свегъ срдца молио, да одустане одъ онога што в наумила, и њѣга остави, да се пати онако, како му в суђено. Како в пакъ све то за-луду было, то в најболъ осведочило, што су видели, а бароница Стефанія заедно са прикупљенимъ робовима отиде изъ Париза у Брестъ.

Писма и дописи по новинама изъ ове после споменуте вароши наскоро являли су, како се свакиј данъ лепа нека и господски обучена женска у време одмора робјашкога виђа, да иде међу њи и онамо се све разговора са еднимъ младимъ у оковима човекомъ, кои в збогъ убилства и крађе осуђенъ, да докъ в живъ робуе на галии. Найвѣкма у срдце дирајући описивано в старанѣ и любовъ, коју в она злочинцу чинила, а' ни в узъ то изостало жаленѣ, што се то тако редко юнаштво ни в посветило каквомъ достоинѣмъ предмету.

Како су париске новине, кое су такимъ и њима подобнимъ писмама узбуђене, добыле повода, да стваръ опишу онако башъ као што есте, то в одма дошло, те в савъ светъ чуо и дознао како в то было, и да тай осуђенѣи

нико другѣи ни в, него негдашній грофъ Лукнеръ, а женска опетъ, да в она лепа и умомъ богата бароница Лэгранжъ.

Доста њи поэта лате се те материв, и пишу изъ те новеле и песме. Па и Жоржъ Сандъ она в навратила, те в о той најдешѣи романъ написао. Но све то и јошъ друго ни в могло спречити, да се на то чудно дво в најпосле сасвимъ незаборави и пажню свою необрне другимъ причама и свагдашнимъ новинама. У години 1827. ямачно ий в врло мало было, кои бы се сећао онога, што в онда писано и онога двога, о коима в онда говорено. Па опетъ се зато башъ у то време догодило, да они изненада опетъ почну излазити свету предъ очи.

(Свршетакъ слѣдуе.)

Молитва.

Ово сунце красно кое сѣя,
Ово цвѣе што по полю кляя,
Светлый мѣсець и сѣине звездце
И времена све ове мѣнице,
Ты си, Боже, створио уредно!
Да Те хвали природа уредно. —

Буйне реке а са бесни вали
И плодове дрва, кое с' дали; —
Стрмне стѣне, пакъ и страшна мора,
Чудовишта у њѣмъ разна створа;
Гране горе и кривудне доле
Све се Теби као Творцу моле!

Планине се у висину дижу,
Рекао бы до облака стижу;
Кадъ в воля благѣи твоя Боже!
Наоблачи с' што нико неможе; —
Зора небо на истоку шара
А кадъ грми, муња г' посредь пара! —

Кадъ огреякъ данка се появи,
Птица крилма по воздуху плави,
Славуй, шева песницу Ты пое,
А пчеле се и безъ броя роуе; —
Четир' дођу времена годишња,
Све то сила ради твоя вышња! —

Но најпосле преко тога свега
Ты менека створи изъ ничега,
Духомъ твоимъ Ты у мене ду'ну,
И животъ ми овај сада су'ну. —
Као мравакъ я предъ Тобомъ падамъ,
Услышит' ми молбу я се падамъ:

Хвала Теби на свемъ дару Твоме
Ты помози рабу понизноме,
И сачувай одъ сваки в беда
Окомъ Твоимъ, што далеку догледа,
Да ми јоште како съ правого пута
Душа млада некудъ незалуга! —

Л. Стефановиѣ.

Црква св. Софїе у Цариграду.

Ако в истина што Гете вели, да изъ развалина стары Грка и Римляна њиовъ духъ говори, у колико морамо то живлѣ осећати, кадъ величественна дѣла овы славны народа непорушена — у целости, гледамо. Два су зданія изъ стары времена сачувана; оба су была сведоци како највѣе сѣиности, тако и пропасти римскога царства; оба неслуже данасъ више првоме опредѣленю њиовомъ: едно — Пантеонъ у Риму — постао в одъ дома идолопоклонства христїанска црква, друго — Ая Софїа — морадеше крстъ

Спасителѣвъ са полумѣсецомъ променити. О овој последној пробеседићемо кою речъ.

Саборна црква, кою в основатель Цариграда Константинъ великѣи, св. Софїи или вечитой мудрости посветио, двапутъ в ватромъ порушена; после изгнаня Јоана Златоуста и за време буне циркусны партая подъ владомъ Юстиниана I. Одма после уталожене побуне ове сожалевао в христїанско жителство њимъ учинѣно безчестно дѣло, но оно бы се радовало овој несрећи, да в сѣиность новогъ зданя, кое ће четрдесетъ дана доцнѣ смиренѣи царъ Юстинианъ започети да зида, предвидити могло. Развалине старогъ зданя буду уклонѣне, и одма зиданѣ новогъ по величественномъ плану и подъ управомъ двоице одъ найискуснии немара Антемїа траллина и Испидора Милетскогъ са десетъ хиљада раденика предузето, к има су наднице свакиј данъ сребромъ исплаћиване. Огнрнуть туникомъ одъ платна надгледао в самъ царъ свакиј данъ живо напредованѣ овогъ зданя и ободравао в хитреность раденика са своѣомъ благошћу и даровима, а у шестнајстой години довршио в започето ово величественно дѣло.

Изъ свою краѣва римскогъ царства доноси-ванъ в за зиданѣ ове цркве найскупоценѣи мраморъ и гранитъ, а на острову Родосу правлѣне су одъ креде особене врло лаке циглѣ за сводове највеличественѣи кубета на свету са слѣдуюћимъ угнутимъ надписомъ: „Богъ ю в основао, неће се потрести; Богъ ће јој быти свагда у помоћи.“ Приповеда се да в анѣео цару у сну плањ за зиданѣ показао, и кадъ су раденици одпочивали, храмъ чувао, и да в истѣи анѣео кадъ в за позлату кубетски сводова злата нестало, 80 центѣи злата донео; и на последку, кадъ се између цара и немара неспоразумленѣ збогъ тога породило, оће ли у кубе крозъ еданъ или два прозрака светлостъ долазити, опетъ се указао и рѣшио, да се у славу Свете Троице три прозрака начинити имаю. При зиданю кубета полагање су између свакиј дванајсетъ цигала свете Мошти, а свештеници появи су тропаре за дуговечность овогъ зданя. Света трапеза была в саливена одъ злата, сребра, бисера и драгогъ каменя, выше њѣ узвышавао се као торонъ са златнимъ осамнајсетъ центѣи тешкимъ кубетомъ, опасанъ златнимъ криномъ између коегъ в златнѣи 75 фунт. тежакъ крстъ обасутъ драгимъ каменѣмъ особито блистао. Певнице и патриаршескѣи престолъ были су одъ позлаћеногъ сребра, а иконостасъ, кои в изъ различнѣи найскупоценѣи дрвля изрезанъ быо, украшавале су особито красне иконе. Предня часть цркве была в узвышена, а на подножю исте стояла в предикаоница покривена златнимъ небомъ, надъ коимъ в великѣи, сто фунтѣи тешкѣи, са драгимъ каменѣмъ обасутъ крстъ высю. Другѣи еданъ чудотворанъ, сребрѣи и позлаћенъ крстъ, раванъ ономе у Ёрусалиму, поставлѣнъ в быо у олтару заедно са мложиномъ златны, сребрѣи и вначе скупоцены посуђа, 42000 скупоцены убруса, 24 по 2 центе тешки Евангелїа и 6000 као гроздъ начинѣны кандила. Мале двери были су одъ кедровогъ дрвета уметуте сло-

wwwпута, кою кући доведе, несилази пре съ коня, него кадъ іой се ключеві апсане предаду, изъ кое она жели робове ослободити. (Та мисао, којіой се противоположеностъ придружуе — у којіой одприликѣ побратими заедно забоду мачеве свое у тело Туркиѣ, кою обонца любе, да се збогъ нѣ нераздрове — у којіой старацъ, кадъ му се донесе глава онога, кои е нѣговогъ сина убіо, ускликне: „Утешенъ самъ данасъ и вавекъ!“ — и споконяѣ премине, са свомъ намъ се своіомъ необмотаномъ истинномъ предъ очи ставля.) Такавъ е човекъ на томъ степену развитка, такавъ е човекъ тога порекла; какавъ юнакъ, такавъ и нѣговъ певаць. Поезія се као некій сроданъ элементъ стагла око живота, и осветлява намъ появленія истога, ако и не сва и свако, али узвишенія, у найствойственіой нѣовой природи, коя што су замешателствама манѣ покварена тимъ су яснія.

Расматрања е сасвимъ вредно, како е повестница народа, стихитворствомъ сваѣна, у народно имаство текъ тиме преобраѣна, и за живий споменикъ сачувана.

Преѣшња су времена скоро заборављѣна: опоминяѣ е тврдо привезано последній слави народа и нѣговомъ паденію, кое и мы поглавито расматрамо. То ће намъ се у некимъ великимъ деловима песама описати.

Пре свега представља намъ се Стефанъ Душанъ: и то сасвимъ онако, као што га повестница показуе: у среди неколико велики фамилія, съ којима се сасвимъ штедливо владао. Те се одма покажу у карактеру, кога слѣдуюћій развитакъ изискуе: Юговићи поносити и силни, Мряччевићи съ демонима, съ вилама у свеци. Ове последнѣ видимо, да су после смрти Душанове непосредно найвећу властъ себи присвоили. Повестница извештана, да е све то збогъ неспособности слабогъ Уроша было; а песма га представља као дете одъ 40 дана на смрти отца свога. Па се опетъ насиліе то неперискуе свима изъ оне фамиліе. Изъ исте башъ произлази юнакъ народа Марко Краљвићъ, кои се никога небоп, осимъ едногъ истинногъ Бога. Тай одриче отцу и стричевима царство, а дае га ономе, комъ припада. Може ли се болій юнакъ навести? Збогъ тога нѣ наишло проклетство и благословъ, коя се оба испуњаваю, и башъ са тимъ ће намъ се дальій развитакъ наниже показати.

Было му е попрѣшено, да ће Турке дворити: друга часть песама, Лазарица, описуе, како е земля у руке исти пала. Како повестница тако и стихитворство опоминѣ унутрашню неслогу и издайство, кое е той найвећой несрећи узрокъ было. А у исто време жалостно осеѣанѣ неизбѣжности тога свршетка надъ стихитворствомъ почива. Найправедниі, найдепшиі и найблагодородниі одъ юнака Лазарови, Милошъ, то на знаѣ дае; кралоу се то преко небесны вестника явля и онъ предъ биткомъ народъ свой обавешћуе; — ништа манѣ, опетъ се храбростъ бораца у звезде куе, а издайникъ проклинѣ. Трогательно се освештава смрът изгнувши.

Марко нѣ быо у бою; зашто нѣ, остав намъ сакривено; нѣму е трећа часть тій песама посвеѣна. Не као човекъ, раванъ осталимъ юнацима, него се чудно описуе: онъ живи 160 година, и толико исто свогъ коня яши, — кога виномъ пои изъ леѣня, изъ когъ и самъ нѣ, — на комъ седи, као змай на змаю; нѣга неможе никакова сабля посеѣи, никакавъ буздованъ убити; за виломъ, коя му другара на смрът рани, пусти онъ съ коня свога копѣ у высь, домаши е са своимъ топузомъ и неопусти е пре, докле га за побратимство незамоли, докле му у свакој нужди помоћъ необеѣа, и докле му побратима неизвида. Како е причина тога юнака тако чудно наоружата, што му оставља да изврши? Служи кодъ Турака. Мы налазимо, да се онъ одъ други сусѣдны краљва у то исто ока тренуѣ на славу позыва, кадъ га и султанъ на ратъ зове: опоминяюћи се свое наслѣдне дужности, иде на ратъ. Притомъ онъ недопушта, да се нѣму као и другима, неправде чине: онъ убіа везира заедно съ нѣгови 12 пратиоца зато, што е нѣговомъ соколу крило одбіо; онъ се освећуе крвнику за смрът свога отца, затымъ іошъ у ярости съ преобрнутимъ ѣуркомъ и топузомъ своимъ улази у шаторъ султановъ, кои ужаснутъ предъ нимъ натрагъ уступа, и съ речма га и съ даровима одобровольти покушава. Али ма како было, онъ служи; и то намъ се у многостручнимъ чудноватимъ догаѣанма повтарава. Часть е то Арапинъ, кои султану данакъ и кѣрь отима, часть е Албанезаць, ѣаволски наоружанъ кои изъ свое куле бродарство, ацилукъ и приношенѣ данка препречуе; съ којима е Марко такавъ бой делити морао, какавъ нико другій делити неѣ; онъ иде за турскомъ войскомъ до Арапске. То е, као да е народъ у томъ юнаку свою собствену услугу оногъ времена представити 'тео, у комъ е срѣска войска после косо-ве бытке скоро сваке године у ратове баязитове ишла, али опетъ самостално и не безъ нѣга, да свакій ока тренутаць іошъ страовитимъ покаже. Народъ е быо пунъ непремерене снаге, неповреѣне отважности; али е робовао. То представља онъ у свомъ юнаку, кога е са свима чертама народногъ мышлѣня, а и крвавогъ са сребролюбіемъ смешаногъ варварскогъ свирѣпства снабдѣо, и на комъ е може быти славу старіи юнака прибрао. Догаѣай, кои е собомъ паденіе нѣгово донео, могао е на некій повѣстници еродниі начинъ представити; станѣ испуњаюће просторъ толикогодишнѣгъ робства, може народъ само измышлѣно показати. Неки измышляваю, како е онай, кои никадъ нѣ могао ранѣнъ быти, напоследку убіенъ одъ Бога „старогъ крвника.“ стихитворство е пуно безазлености и узвышеногъ осеѣаня ѣединства. Неки држе да Марко іошъ живи. Кадъ е Марко прву пушку видіо и о правой моћи нѣной осведочіо се, склоніо се у неку пеѣину, тамо выси нѣговъ мачъ, конъ нѣговъ еде маовину, а онъ спава: западне д' нѣговъ мачъ, и кадъ нѣговъ конъ неузима више маовине, онъ ће се онда пробудити и устати.

Све ове пріиче несусретаю насъ у скопчаномъ послѣдованію, една за другомъ, већ у песамама, одъ којі свака свою средине точку има и кое нигда нису одъ познатогъ духа едногъ единогъ песмотворца посаставляне и сложене. И опетъ е у свима еданъ звукъ, една мисао, едно единно а то поетійско и народно света расматранѣ, и выше единство общте басне, неможе се непознати. Она сдржава у себи овога народа споменъ о нѣговой величини и о паденію нѣгове самосталности у живомъ и увекъ новомъ представленію.

А и понекай поздниі догаѣай на ту исту руку спеванѣ. О дѣлима Хунидія, кога Срби своимъ землякомъ називаю, сачуванѣ е споменъ у некимъ песамама, кое су пуне поетійскогъ жара. На найстаріегъ аїдука заборављѣно нѣ: Ускоцима, колико су воввали противъ Турака, ерь о нимомъ бродарству ненаодимо ништа, неколико е песама посвеѣно; побѣде Црногораца место повестнице песма е пратила.

Кадъ е у земли смирило, ипакъ се види да се духъ народа непрестано забавляю съ представленіяма рата противъ оны исти којима е служіо. Напоследку доѣе време, да е и тай военнодишућій духъ опетъ позванъ быо собственной дѣлательности, у слѣдству случаєва, кои су позивали на другой сасвимъ свеци, поглавито на променѣнимъ отношеніяма оснажена, како у себи, тако и осталомъ свету.

Историчне ситнице.

— Царство грчко одъ постанка свога, до освоєнія Цариграда одъ Турака 1058 год. траяло е; найпре у своіой слави и величію, а затымъ у паданію и малаксаванію сила своіой. Слава и богатство Цариграда далеко е надвисило саянностъ и славу богате Персіе! Светый Іов. Хризостомъ вели о саянности грчкій царева ово: „Царъ е на глави носіо или діадему, или златну круну украшену драгимъ каменѣмъ, кои се преченити не могу. Само е онъ еданъ ове украсе са пурпуромъ носіо, и на оделу нѣговомъ одъ свиле, быле су златне аждає злаѣаномъ жицомъ уткане. Престолъ е нѣговъ одъ самогъ сувога злата. Издазіо е само у пратниіхъ своіихъ дворяна и своіихъ служителей. Нѣови мачеви, штитови, оклопи, узде одъ коня блистале су се одъ злата и драгогъ каменя. У среди велики штитова саяла се златомъ уткана слика ока Сведидеѣегъ. Две мазге, кое су кола царева вукле, быле су чисто беле и сасвимъ у самогъ злату одевене. Са своіо краєва света скупляо се любопитливъ светъ да саянностъ грчкій царева своимъ очима угледа и да се диви нѣговомъ величію. Кола царева одъ злата блистаюѣа, была су пурпуромъ покривена, сѣбно бели ѣилими свуда су застрти были, на врхъ кола блистао се найвећіи аземъ камень драгій, кои е у одблеску сунца на све стране свѣтлостъ разсипао. У палати се могле видити слике царева беломъ боіомъ на плавоме полю живописане; царева на престолу свомъ седеѣе, около

нѣга оружїя, украси државне, и гарда; побѣдени неприятельи лежали су ланцима оковани подъ но-тама нѣювима.“ Положенїе в Цариграда таково, да в крозъ толика столѣтїя, покрай разкошнотъ свога народа, суровимъ варварима пркосїю. Просторъ се ове царевине шїрїю одъ Адриатскогъ мора до Тигрїса, одъ ледени поляна Скита до жаркїй предѣла Егїпте. Ова найдепша царевина овога света беше прибежиште високимъ наукама и дешїмъ умѣтностима, беше изворъ обилне раскошности и великогъ богатства. Жители, кои взику и обичае грчке присвоише, кадъ су се у овой красной земљи станили, поносомъ народнимъ одушевљени, себе за найизображенїи народъ сматраше. Државна управа была в просто монархична. Каква разлика међу тадашњимъ и данашњимъ станїемъ Цариграда; међу славомъ и величїемъ први на свету христїянски владѣтеля, и међу бледнимъ светиломъ полумесеца!

— Авренг-Зибъ, великїи могуль, т. е. царъ индїйскїй, рођенъ 1619. год. — био в еданъ одъ найславнїи владалаца на Истоку. До двадесете године живота свога сматраше га сви за слабогъ духа и за младића, само за веру муамеданску заузетогъ, кои никакве друге страсте осимъ читаня корана нема, и онъ свою побожну ролу тако в верно играти умео, да наипосле и у редъ факира (индїйски дервиша) ступити не пропустїю. Али наскоро скинуо в маску побожности с' лица; побунивше се противъ рођеногъ отца, кога савладавши и ископати му давши очи у затворъ стави, и преко мртвы телеса свое браће латио се престола. Ако се и Авренг-Зибъ на тако крвавъ начинъ на престолу сместио, то се онъ као владалацъ веома мударъ и благъ показао, и 48-годишня влада нѣгова была в за Индїю епоха среће и благостаня, какве та не-сретна земля ни пре ни после нѣга више доживла не. Онъ в умрѣо године 1707. Одъ нѣга се приповеда да му в, кадъ се са братомъ своимъ био заратио, требало новаца, да в томъ поводомъ позвао факире на часть и да имъ тиме као баяги любавъ и прїятељство свое укаже. Ту ий премора да свое старе аљине скину и друге нове и пристойнїе навуку. Они дуго нису хтели то учинити, ал' наипосле склоне се и испуие му волю и заповестъ. Авренг-Зибъ заповестъ изда, да се ове старе аљине одма спале, и томъ приликомъ нађе у њима толика злата и сребра, даму в доцнїе то одъ велике помоћи био. Тако в вешто знао одъ њи богатство њишо измамити.

— У савезу са царомъ немачкимъ Максимилианомъ I. уђе енглескїй краль Хайарикъ VIII с' войскомъ у Француску и притисне Тероуане варошь. Француска войска срамно се разбегне нити су в могла вође нѣне зауставити. Баярдъ, юнакъ безъ страа и мане, бадава се самъ противъ неприятеля држао. Нѣга и нѣгове люде, кои су око нѣга были, надвлада неприятель, и већ хтедоше нѣгови люде да положе оружїе. Баярдъ спази мало подаль едногъ Енглескогъ офицера, доезди до нѣга, мете му мачъ на прса, и викне: „Предай се, ил' ћу те садъ пробити!“ Енглець му преда свой мачъ, а Баярдъ му пру-

жи опетъ нѣговъ и рекне: „Я самъ Баярдъ, вашъ робъ, као што сте и вы мой!“ ово досетливо и куражно дело докажу цару немачкомъ и кралю енглескомъ, и ови реше, да за Баярда нетреба одкупа, и да су обадва роба одъ свое узаймице дате речи одрешени.

— Народъ у Атини скуписе, да истера изъ земљи Аристидъ. Еданъ простакъ, кои га не познавао, дође самомъ нѣму и замоли га, да му напише на таблици име аристидово; еръ в и онъ био за то, да се овай човекъ истера изъ Атине. „А какво ти в зло учинїю Аристидъ, кадъ си и ты за то, да се онъ истера изъ Атине?“ запыта га самъ Аристидъ. „Нїе ми додуше ништа учинїю“ одговори му простакъ, „ал' немогу да трпимъ, што га сви люде зову праведнимъ човекомъ.“ Аристидъ на то оћути и напише на таблици свое име.

Книжевне вѣсти.

* Изъ печатнїи кн. Србїе изишло в скоро за бугарску младежь: Таблици чтеня и писаня за взаимны тѣ училишта, очинены одъ Савва Илїю Доброплоднаго, 100 таб. у 4-тини.

* У истой печатнїи сврши се: „Сборникъ закона' и уредба и уредбены указа, изданы у княжеству Србїи. IX часть (одъ почетка до конца 1857. год.)

* Тако исто и: „Священая Исторїя на ветхїй и новїй завѣтъ съ прибавленя отъ црквеннѣ-гѣ Исторїи, израдиль I. Груевъ. У 8-ни.

* И на бугарскомъ езїку изишло в у Београду овы дана поетично едно дѣлце подъ насловомъ: „Гуслица или новы пѣсны“ нагласны отъ I. Г. у 12-ини, 36 стр.

* У Кронштату у Ерделю изишла в скоро Шематизамъ свою больи трговаца и занатлїя у Влашкой, Молдави и Бугарской.

Анекдоте.

— Еданъ в шегртъ бывао често биенъ зато што в био тупоглавъ. У одну неделю ишао в са своимъ майсторомъ у шуму, да се прођу, и кадъ су у шуми были, рекне онъ майстору, да в у шуми сасвимъ жалостиво и тужно, и кадъ га майсторъ запыта зашто? одговори му: „еръ у шуми расту батїне.“

— Госпою некогъ померанскогъ немеша стану уударедъ грчеви вватати Мужъ се яко поплаши и зовне слугу. Ханъ! оседлай брже сиву кобилу, иићешъ у градъ, да зовешъ до-доктора, буди човекъ докъ я писмо напишемъ. Докъ в онъ писмо писао, жену попусти грчеви и буде сасвимъ болъ и лакше. Ханъ дође по писмо, да иде у варошь. „Господїне!“ рекне „Кобила в оседлана.“ — „Пречекай мало, имамъ само юшъ неколико речїи да напишемъ,“ рекне господїнъ немешъ, и у писму кое в доктору о-правляю, напише юшъ ове речи: „Моїю в жени сасвимъ садъ болъ, и зато нетребате да дола-лазите!“ Онда запечати писмо, да га Ханзу, и овай сѣзди у градъ с' њїме, и преда га док-тору.

ЛОГОГРИФЪ

изъ деветъ писмена безъ еръ (ъ).

7893 : Да нема сталнога на свету, могу и я по-твердити, коя се налазимъ далеко одъ людске сплетке. — 56789 : Нити самъ кнїига, нити што написано, инакъ уче люде мноме найвернїе повѣстїицу овога света. — 78539 : Макарь да самъ садъ противоположенъ пређашнѣму, то в онъ кадгодъ тако исто био као што самъ я садъ. — 12673 : Мене секу, газе, туку, пале, и само кадъ в найвѣшїй праздникъ уживамъ мало чести. — 169 : Мноме су Евреи до велике славе дошли, зато в о мени и у Библии на више места разговоръ. — 234 : Раскѣнъ, на кое злочинци веома мрзе. — 132373953 : Я самъ позната варошь, у коїой велики школа има.

Цело в име некогъ места и у повѣстїици народа србскогъ споменутогъ.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ

Петакъ. Камо се, Ераче, нисмо одавна наше мудре разговоре проводили?

Еракъ. Био самъ ти преко.

Петакъ. А шта си тамо радїю?

Еракъ. Трајїю самъ правителствену службу; та и я самъ се тамо родїю.

Петакъ. Ты! . . . правителствену службу? . . . мени се чини, да си полудїю.

Еракъ. Како то? . . . Нисамъ ли доста старъ? . . . неумемъ ли име подписати? . . . отечественый самъ синъ, . . . и . . . име ми в — Ера!

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ НОВОСТИ.

Земунъ. Зима кагда неће више ни престати! Ове смо неделѣ имали јошъ якъ мразъ, а снегъ пада свакиј данъ. Дунавъ и Сава јошъ су ледомъ оковани, и тешко ће се на Дунаву пре 15 дана кренути, ако nebude воде више долазило него досадъ. Извѣстїя коя изъ Посавине долазе, веле, да е Сава до Раче одъ леда чиста, и кодъ Београда е доста трошанъ; надати се можемо, да ће скоро та река сасвимъ одъ леда очишћена бити.

— Изъ Фрушке горе. Желіо бы да Вамъ изъ нашегъ предѣла занимљиве али при томъ и радостне вѣсти јавимъ, али на жалостъ стаиѣ е наше у свакомъ обзиру таково, да Вамъ ништа радостнога и утешителнога јавити немогу. Допиру намъ до ушию свакиј данъ тужни гласови, да се разбойничества и крађе на све краеве распростиру, шта више, да е судейској власти до руке дошло, и саме организирате разбойническе чете признаѣи. Тако намъ гласъ ово дана стиже, да е у Иригу еданъ свештеникъ ноћу одъ такови немилу гостію посећенъ быо, али на срећу нѣгову зарана се одкрило, онъ е како свое иманѣ тако и свой животъ, кои е у опасности быо, спасао. Тако намъ гласови допиру и с' оне стране Дунава, да се и тамо безбедность имниа и живота пореметила. — При овој прилици немогу пропустити, да топлу желіо свакогъ грађанина државногъ неизјавимъ, да бы преко нужно было, да се добродѣтель, честитостъ и поштенѣ укорени; а чимъ бы се могло ово болѣ достићи, него добримъ школама, и поучителнимъ проповедима одъ стране свештества! —

— Београдъ. Пре неколико дана јави се и кодъ насъ намѣра самоубиства. Некиј младићъ, кои своимъ кредиторима у раскошїю му помажућима неимале дугъ исплатити, а одъ родитеља недобивши, да небы ту срамоту преживіо, убоде се ножемъ. Но види се, да му е срећа на страни была, ерѣ очаяѣ не было у највећемъ степену, да му смртну рану зада. Редкиј догађай, да се една Српкиња подъ именомъ девојке за живота мужа по другїи путъ удада, осведочило се е пре некиј данъ у Београду, кадъ е еданъ човекъ изъ Ягодице дошао и своју за другогъ удату жену нашао. Иста Српкиња пре годину дана уда се (као девојка) за реченогъ Ягодица, но после осамъ месецїи тайно одъ куће побегне, куда, мужъ не знао. Али она, почемъ е име и место рођениа променула, дође у Београдъ, гди се за спроту девојку издавала. Еданъ овдашњи грађанинъ изъ сажалениа прими е се, и по указаној прилици подъ именомъ свое ћерке, познајући ништа о нѣномъ лукавству, за едногъ човека уда. Како ће се садъ ова два мужа поравнати, консисторїа ће рѣшити. — Одъ стране Паше београдскогъ одпра-

вљіо е неколико каруца до Алексинца, на коима ће се отоманскїи комесаръ, Егем-Паша и нѣгова пратња овамо довести. Ст.

— Руске Новине јављю, да се тамо едногъ дана у 5 и по сатиј уютру видео десно одъ месеца великиј тамноцрвениј крстъ са плавимъ порубомъ око краева. Ово появленѣ трајало е 10 минутїи и было е врло красно. Веле, да се исто появленѣ чешће появля у јужнозападнимъ странама Русіе. Да смо суевѣрни, могли бы у томъ появленію видети мигъ Провиђениа, показујућегъ страну, на којој ће Русїа највећу светско-историску роду, а то средствомъ крета играти.

— Јужни предели Европе имаю заиста ове зиме велике патиѣ претрпити. Свака пошта изъ ты краева донеси новогъ што. Тако се садъ изъ Грчке пише: Овде се осетио 9. т. м. поякъ земљтресъ око 11 сатиј уютру. Другїи данъ стиже овамо тужанъ гласъ, да е Коринтъ пропао. Коринтъ, кои е овы последњи година почео цвѣтати и у свакој струци напредовати, срушио се савъ одъ велике силе земљтреса. — Текъ по гдикоя кућа одржала се, но ни у овима се несме становати. Влада чувши за ову несрећу, таки е послала тамо едногъ министарскегъ чиновника са лѣкарскомъ помоћи, као и шаторе и хлеба и што е одъ потребе. Едно 20 душа погинуло е, а 50 е ранѣно. Но не само Коринтъ да е пропао, но много су пострадада одъ труса и мѣсто Хексамилїа, Каламаки и друга села. Влада е помогла и помаже колико може, да бы се ублажила туга овы страдалица; али бојати се, да ће зима садашња десетковати кукавниј народъ, кои подъ шаторима борави.

— Кагда бы се прорипанѣ мађарско-турскогъ дервиша заиста испунити хтело, има се опетъ јавити, да су два паше умрли. Еданъ е Сали-паша а другїи Мехмед-паша.

— Јављіо е читателїма нашима, да е скоро Удска краљица у Паризу умрла. Она е была тамо дошла да се лечи, и пратили су ю у ту варошъ више индискѣ женскинѣ као придворне даме или служавке. Те су женскинѣ после смрти краљичине обратиле велику любитностъ одъ стране Паризїа на се, и сама е царица Евгенија желіла иѣ видити. Она имъ е дала поручити, да бы иѣ рада у царскомъ двору, видити, али индискѣ даме нису могле іој желіо испунити, почемъ имъ нѣовъ законъ забранов, странцима показати се. Царъ Наполеонъ приметивши да е тай одговоръ јошъ већма ту желіо у царици пробудио, нареди, да се изъ Театра царскогъ донесе најскупочениа одела индискѣ, коя мораше придворне даме француске царице обучити, и тако преобучене буду однимъ ађутантомъ царскимъ, кои е као толмачъ фунгирао, царици представлѣне. Царъ се едва одъ смея могао уздржати, кадъ

е толмачъ царицу дугачкимъ говоромъ поздравіо, съ коимъ е она веома задовольна была. Наипосле желіла, да даме и покривала скину, како бы имъ и лице видити могла, што ове испрва нехтедоше учинити, но наипосле опетъ на данъ имъ одъ цара знакъ испунише іој желіо. Како се царица наша у чуду, кадъ у индискимъ женскинима свое собствене придворне даме упознала. Ова сцена яко увеселявала како цара тако и царицу, коя ту шалу нимало нѣвомъ супругу замерада не.

— Пре месецъ дана была е у Ла-Валети главной вароши острова Малте, редка светковина држана, а то е было у споменъ што е пре 1800 година св. Апостолъ Павла овај островъ посетіо, и што се при долазку одъ страшногъ бродокрша спасао. Малтези су ову свечаностъ и у прошастимъ вековима славили, али се ове године светковини тој јошъ и друга приключила, коя е такође памтениа достойна. Кадъ су у прошастомъ столећу славу у споменъ светога Павла славили, венчало се на тай данъ и двоє мили и драги, кои су јошъ живи, и Богъ имъ е допустио, да узъ славу стогодишнѣгъ спомена св. Павла и нѣово стогодишнѣ супружество славити могу. Мужъ е 120, а жена 119 год. стара.

— 13. Фебруара владала е на јадранскомъ мору тако яка олуина, да е више лађа пострададо, међу којима и еданъ данскїи бродъ, кои е у Сеньскомъ пристаништу дуге (за бурадъ) товаріо. Ова е лађа, почемъ іој е ветромъ лентеръ одкинутъ, была одујномъ на средъ мора терана, гди се, безъ да іој е многобройниј на обали стоећїи светъ у помоћъ притећи могао утопила. 12 су лица у таласима мора гробъ свой нашли међъ којима е и бродскїи капетанъ.

— У Швайцерској вароши Ст. Галену разнео се быо гласъ, да е тамо една млада Енглезкинїа приспела, којој су Индијанци у последној буни носъ и уши одсекли. Она е дошла збогъ тога у споменуту варошъ да се тамо уда, и да ће онај, кои бы ю за жену узети хтео, добити съ нѣоме много блага. Више се младића нашло, кои бы пристаи на женитбу са безноскинѣомъ само богатству за любовъ; али на жалостъ, нико не могао казати, гди она обитава. И макаръ да не Ст. Галенъ велика варошъ, то су ти за благо лебдећи младоженѣ више дана узалудъ безноскинїю тражили. Нису е ни могли наћи, почемъ е гласъ быо неистинитъ, одъ некогъ шальивца разнешенъ.

— Како мађарско књижество напредуе, може се изъ тога видити, што су лане о трошку само едногъ књигопродавца 153 дѣла на мађарскомъ езику изишла, одъ кои најманя часть забавној литератури припада. Остала су дѣла само поучногъ и побожногъ садржяя. —